

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра теорії та історії держави і права, конституційного права

ПОГОДЖЕНО:

Завідувач кафедри,

кандидат юридичних наук, доцент

Шумна Л.П.

« ____ » _____ 2020 р.

СИЛАБУС

навчального курсу «Основи правознавства»

спеціальність 053 «Психологія»

форма навчання: денна

РОЗРОБНИК:

ст. викладач кафедри,

кандидат юридичних наук

Олійник В.С. _____

ЗАТВЕРДЖЕНО:

засіданні кафедри теорії та історії

держави і права, конституційного права

Протокол № __ від « __ » _____ 2019 р.

Кредити та кількість
годин:

3 кредити ECTS; години: 30 лекційних, 30
семінарських та 30 самостійна робота.

Чернігів – 2019

Анотація курсу

Мета вивчення дисципліни «Основи правознавства»: формування основоположних знань з теорії держави та права; основ цивільного, трудового, сімейного права; вмінь орієнтуватися в чинному законодавстві, застосовувати теоретичні знання у практичному житті; навичок роботи з нормативно-правовими актами, правильно застосувати правові норми у виробничо-службовій діяльності.

Важливою метою навчальної дисципліни є також формування у майбутніх фахівців належного рівня правових знань, системи професійно-юридичних навичок та умінь щодо практичного застосування положень тих чи інших галузей права в повсякденному житті.

Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи правознавства» є формування цілісної системи знань і навичок з українського правознавства, надання знань з питань громадянства, загальної теорії держави і права, а також засвоєння правових основ цивільного, адміністративного, кримінального, господарського, сімейного та інших галузей права.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи правознавства» є: опанування основними положеннями теорії держави і права та конституційного права України; формування розуміння правового статусу громадянина України. ознайомлення з основними поняттями та категоріями інших галузей права України.

Організація навчання

Тематичний план

Назви розділів і тем		Кількість годин									
		денна форма					заочна форма				
		всього	у тому числі				всього	у тому числі			
			Л	СЗ	ПЗ	СР		Л	СЗ	ПЗ	СР
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. і положення теорії держави і права та Конституційного права України.											
1	Основи теорії держави.	6	2	2		2					
2	Основи теорії права.	8	2	2		4					
3	Конституційне право як галузь українського права.	8	2	2		4					
4	Конституційно-правові основи організації і здійснення державної влади в Україні	8	2	2		4					
Всього за розділ 1.		30	8	8		14					

Розділ 2. Основні положення цивільного, сімейного, земельного права та цивільного процесу.											
5	Загальні положення цивільного права.	5	2	2		1					
6	Право власності. Загальні положення про зобов'язання.	5	2	2		1					
7	Загальні положення спадкового права.	5	2	2		1					
8	Основи сімейного права України.	5	2	2		1					
9	Основи земельного права України.	5	2	2		1					
10	Основи цивільного процесу України.	5	2	2		1					
Всього за розділ 2		30	12	12		6					
Розділ 3. Основні положення трудового, господарського, адміністративного, кримінального та міжнародного права.											
11	Основи трудового права України.	6	2	2		2					
12	Основи господарського права України.	6	2	2		2					
13	Основи адміністративного права України.	6	2	2		2					
14	Основи кримінального права України.	6	2	2		2					
15	Основні положення міжнародного права..	6	2	2		2					
Всього за розділ 3		30	10	10		10					
Всього		90	30	30		30					

Завдання до семінарів та практичних занять

Семінарські заняття

При підготовці до семінарського заняття Ви маєте законспектувати питання, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Плани семінарських занять

Тема 1. Основи теорії держави.

1. Поняття держави та її ознаки.
2. Функції держави.
3. Поняття та види форми правління, форми державного устрою та форми державно-правового режиму.

Література: основна № 1, 2; допоміжна № 1 – 3, 24, 25; інформаційні ресурси в Інтернеті № 2.

Тема 2. Основи теорії права.

1. Поняття, ознаки, функції права.
2. Характеристика джерел права як зовнішньої форми його виразу.
3. Загальна характеристика основних галузей права України.

Література: основна № 1, 2; допоміжна № 1 – 3, 24, 25; інформаційні ресурси в Інтернеті № 2.

Тема 3. Конституційне право як галузь українського права.

1. Поняття конституційного права України.
2. Джерела конституційного права України.
3. Ознаки Конституції України, її структура та значення.

Література: основна № 1, 2, 5; допоміжна № 2, 4, 24, 25; інформаційні ресурси в Інтернеті № 2.

Тема 4. Конституційно-правові основи організації і здійснення державної влади в Україні

1. Загальна характеристика системи органів державної влади.
2. Верховна Рада України як єдиний законодавчий орган в Україні.
3. Президент України – глава держави.
4. Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади в Україні.

Література: основна № 1, 2, 5; допоміжна № 2, 4, 24, 25, 29, 30; інформаційні ресурси в Інтернеті № 2.

Тема 5. Загальні положення цивільного права.

1. Поняття цивільного права України.
2. Предмет та метод цивільного права України.
3. Система цивільного права України.
4. Джерела цивільного права України.

Література: основна № 2, 6; допоміжна № 2, 5-7.

Тема 6. Право власності. Загальні положення про зобов'язання.

1. Поняття та зміст права власності.
2. Суб'єкти права власності, здійснення права власності.
3. Поняття зобов'язання та підстави його виникнення.

Література: основна № 2, 3; допоміжна № 2, 5-7, 34.

Тема 7. Загальні положення спадкового права.

1. Поняття спадкування.
2. Види спадкування.
3. Обмеження в реалізації права на спадкування.
4. Склад спадщини.

Література: основна № 2; допоміжна № 2, 5 – 7, 34.

Тема 8. Основи сімейного права України.

1. Поняття сімейного права України.
2. Джерела сімейного права України. Сімейний кодекс України.
3. Сім'я. Регулювання сімейних відносин.

Література: основна № 2, 6; допоміжна № 2, 8, 33.

Тема 9. Основи земельного права України.

1. Поняття і система земельного права.
2. Джерела земельного права України. Земельний кодекс України.
3. Категорії земель та їх правовий режим.

Література: основна № 2; допоміжна № 2, 6, 8 – 10, 26, 31.

Тема 10. Основи цивільного процесу України.

1. Поняття, предмет, джерела цивільно-процесуального права.
2. Метод цивільного процесуального права.
3. Система цивільного процесуального права.
4. Цивільна процесуальна правоздатність і дієздатність.

Література: основна № 2, 6, 8; допоміжна № 2, 5; інформаційні ресурси в Інтернеті № 7.

Тема 11. Основи трудового права України.

1. Поняття трудового права як галузі права України.
2. Джерела трудового права. Кодекс законів про працю України.
3. Укладення та розірвання трудового договору.
4. Робочий час та час відпочинку.

Література: основна № 2, 7; допоміжна № 2, 11, 21, 25; інформаційні ресурси в Інтернеті № 5.

Тема 12. Основи господарського права України.

1. Поняття, ознаки та особливості господарського законодавства.
2. Система господарського законодавства.
3. Поняття, ознаки суб'єктів господарського права.

Література: основна № 2, 4; допоміжна № 2, 36; інформаційні ресурси в Інтернеті № 1.

Тема 13. Основні положення адміністративного права

1. Поняття, предмет адміністративного права.
2. Метод адміністративного права.
3. Система адміністративного права.
4. Джерела адміністративного права.

Література: основна № 2; допоміжна №2, 12 – 17, 27, 28.

Тема 14. Основи кримінального права України.

1. Поняття та система кримінального права України.
2. Кримінальний кодекс України: загальна характеристика.
3. Поняття злочину.
4. Склад злочину.

Література: основна № 2, 9; допоміжна № 2, 18, 19, 32.

Тема 15. Основні положення міжнародного права

1. Поняття, система міжнародного права.
2. Предмет міжнародного права.
3. Джерела міжнародного права.

Література: основна № 2, 3; допоміжна № 2, 3, 6 - 8, 35.

Завдання для самостійної роботи

Низка питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

1. Поняття та структура механізму держави.
2. Поняття та структура державного апарату.
3. Правова держава: поняття та основні ознаки.
4. Громадянське суспільство: поняття та основні ознаки.
5. Поняття види галузей права.
6. Поняття види інститутів права.
7. Поняття, структура правовідносин.
8. Юридичні факти: поняття та види.
9. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина.
10. Основні засади проведення виборів та референдумів в Україні.
11. Територіальний устрій України.
12. Автономна Республіка Крим.
13. Місцеве самоврядування в Україні.

14. Джерела цивільного права України.
15. Поняття майнових відносин.
16. Поняття особистих немайнових відносин.
17. Об'єкти цивільних прав.
18. Суб'єкти права власності, здійснення права власності, межі здійснення права власності.
19. Класифікація зобов'язань.
20. Сторони зобов'язання.
21. Основні категорії спадкування.
22. Право на спадкування в суб'єктивному та об'єктивному сенсі.
23. Обмеження в реалізації права на спадкування.
24. Особливості спадкування окремих видів майна.
25. Регулювання сімейних відносин.
26. Усиновлення.
27. Опіка та піклування над дітьми.
28. Позбавлення батьківських прав.
29. Приватизація земель.
30. Гарантії прав на землю.
31. Охорона земель.
32. Відповідальність за порушення земельного законодавства.
33. Цивільна процесуальна правоздатність і дієздатність.
34. Склад суду.
35. Одноосібний і колегіальний розгляд цивільних справ.
36. Джерела трудового права.
37. Кодекс законів про працю України.
38. Охорона праці.
39. Індивідуальні і колективні трудові спори.
40. Права суб'єкта господарського права.
41. Поняття, функції, види відповідальності.
42. Підстави господарсько-правової відповідальності.
43. Адміністративно-правові відносини: склад, зміст.
44. Поняття, функції, види адміністративної відповідальності.
45. Підстави адміністративно-правової відповідальності.
46. Суб'єкт злочину.
47. Об'єкт злочину.
48. Суб'єктивна сторона злочину.
49. Об'єктивна сторона злочину.
50. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх.
51. Склад міжнародних правопорушень.

52. Види, форми відповідальності у міжнародному праві.

53. Обставини, що виключають відповідальність держав.

Література: основна № 1 - 9; допоміжна № 1- 36; інтернет-ресурси №1-8

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописної доповіді обсягом до 5 сторінок формату А4, орієнтація – книжкова, поля: відступ 1,25 мм; з усіх сторін поля – 20 мм, шрифт – Times New Roman, кегель – 14, міжрядковий інтервал – 1,5, стиль – Normal. Посилання на використані інформаційні джерела оформлюються у квадратних дужках за зразком: [7, с. 28–32]. Наприкінці тексту доповіді, у разі потреби, розміщують список використаних джерел, оформлений відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Держава і право – закономірний результат розвитку цивілізації.
2. Теорія розподілу влади Шарля Луї Монтеск'є.
3. Проблеми формування правової держави в Україні.
4. Руська Правда - збірник норм давньоруського права.
5. Особливості романо-германської правової сім'ї.
6. Особливості англо-саксонської правової сім'ї.
7. Історія українського державоутворення.
8. Історія українського конституціоналізму.
9. Виконавча влада в Україні.
10. Верховна Рада України в системі державних органів.
11. Інститут Державної служби в Україні.
12. Референдум, як форма народного волевиявлення.
13. Цивільні правовідносини: поняття, зміст, види.
14. Способи та види захисту особистих немайнових прав у цивільному праві України.
15. Цивільно-правовий договір: поняття, значення, класифікація.
16. Спадкування за заповітом.
17. Спадкування за законом.
18. Спадковий договір: поняття, зміст, форма договору.
19. Укладення і припинення шлюбу.
20. Права та обов'язки подружжя.
21. Права та обов'язки батьків, дітей, інших членів сім'ї та родичів.
22. Право державної власності на землю.
23. Користування землею.

24. Оренда землі.
25. Докази та доказування як процесуальні засоби встановлення об'єктивної істини за цивільною справою.
26. Заходи процесуального примусу.
27. Особливості виконання судових рішень.
28. Організаційно-правові основи соціального страхування.
29. Пільги, як форма соціального забезпечення.
30. Порядок укладення трудового договору.
31. Історія становлення та розвитку господарського права.
32. Господарське законодавство, його система, ознаки та джерела.
33. Поняття та види цінних паперів в Україні.
34. Історія розвитку адміністративного права України.
35. Адміністративно-правові методи, їх сутність.
36. Адміністративний примус, його види.
37. Принципи кримінального права.
38. Ознаки злочину.
39. Види злочинів.
40. Принципи міжнародного права.
41. Основні положення Декларації з прав людини.
42. Види міжнародних організацій.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття та		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні Заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)
Розділ 1. Основні положення теорії держави і права та конституційного права України.					
1	Основи теорії держави.	4	2	2	
2	Основи теорії права.	4	2	2	
3	Конституційне право як галузь українського права.	4	2	2	

4	Конституційно-правові основи організації і здійснення державної влади в Україні	4	2	2	
Розділ 2. Основні положення цивільного, сімейного, земельного права та сімейного процесу.					
5	Загальні положення цивільного права.	4	2	2	
6	Право власності. Загальні положення про зобов'язання.	4	2	2	
7	Загальні положення спадкового права.	4	2	2	
8	Основи сімейного права України.	4	2	2	
9	Основи земельного права України.	4	2	2	
10	Основи цивільного процесу України.	4	2	2	
Розділ 3. Основні положення трудового, господарського, адміністративного, кримінального та міжнародного права.					
11	Основи трудового права України.	3	1	2	
12	Основи господарського права України.	3	1	2	
13	Основи адміністративного права України.	3	1	2	
14	Основи кримінального права України.	3	1	2	
15	Основні положення міжнародного права.	3	1	2	
Разом		55	25	30	
Виконання індивідуальних завдань		5			
Залік		40			
Всього		100 балів			

За ведення конспекту лекцій нараховується від 1 до балів за кожну тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 25 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття курсанта (студента), що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на

інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарського заняття забезпечують вам 1 бал;

- для того аби отримати ще один бал слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);

- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще один бал за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 2 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Кожен курсант (студент, слухач) має до кінця навчального року написати та надати викладачу індивідуальне завдання з запропонованого переліку або за власною темою узгодженою з викладачем. Успішне виконання цього завдання оцінюється в 5 балів. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 1 бал; 2) відповідність змісту темі – 1 бал; 3) структурна логічність – 1 бал; 4) аргументованість висновків – 1 бал; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела – 1 бал.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді заліку на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На заліку курсант (студент) отримує одне - два питання з переліку питань до заліку, в залежності від кількості балів які курсант (студент) отримав під час проходження курсу. Після цього курсантові (студентові) надається час для підготовки до усної відповіді на питання (до 30 хв). Кожна відповідь дає вам від 20 до 40 балів. Увага! Здача заліку є обов'язковою, незалежно від того скільки балів ви отримали під час проходження курсу. Якщо під час проходження курсу ви отримали менше 40 балів ви є недопущеним до заліку до отримання необхідної кількості балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Поняття, ознаки та функції держави
2. Форма держави та її елементи.
3. Форма державного правління та її види.
4. Форма державного устрою та її види.
5. Форма державного режиму та її види.
6. Правова держава: поняття та основні ознаки.
7. Ознаки правової норми.
8. Поняття джерел права.
9. Поняття види галузей права.
10. Ознаки Конституції України, її структура та значення.
11. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина.
12. Верховна Рада України як єдиний законодавчий орган в Україні.
13. Президент України – глава держави.
14. Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади в Україні.
15. Місцеве самоврядування в Україні.
16. Поняття, предмет та метод цивільного права України.
17. Система та джерела цивільного права України.
18. Поняття майнових та особистих немайнових відносин.
19. Суб'єкти цивільно-правових відносин.
20. Поняття та зміст права власності.
21. Суб'єкти права власності, здійснення права власності.

22. Поняття зобов'язання та підстави його виникнення.
23. Поняття та основні категорії спадкування.
24. Обмеження в реалізації права на спадкування.
25. Склад спадщини.
26. Поняття та джерела сімейного права України.
27. Шлюб. Права та обов'язки подружжя.
28. Права та обов'язки матері, батька і дитини.
29. Усиновлення. Опіка та піклування над дітьми.
30. Поняття, система та джерела земельного права.
31. Категорії земель та їх правовий режим.
32. Форми власності на землю.
33. Поняття, предмет та джерела цивільно-процесуального права.
34. Метод та система цивільного процесуального права.
35. Стадії цивільного процесу.
36. Особи, які беруть участь у справі. Особи, які є іншими учасниками цивільного процесу.
37. Цивільна процесуальна правоздатність і дієздатність.
38. Поняття трудового права як галузі права України.
39. Джерела трудового права. Кодекс законів про працю України.
40. Колективні договори та угоди.
41. Укладення та розірвання трудового договору.
42. Робочий час та час відпочинку.
43. Особливості праці окремих категорій громадян.
44. Трудова дисципліна.
45. Індивідуальні і колективні трудові спори.
46. Поняття, ознаки суб'єктів господарського права.
47. Види суб'єктів господарського права.
48. Права суб'єкта господарського права.
49. Поняття, предмет та джерела адміністративного права.
50. Метод та система адміністративного права.
51. Адміністративно-правові відносини: склад, зміст.
52. Поняття, функції, види адміністративної відповідальності.
53. Підстави адміністративно-правової відповідальності.
54. Поняття та система кримінального права України.
55. Поняття та склад злочину.
56. Види та стадії вчинення злочину.
57. Обставини, що виключають злочинне діяння.
58. Поняття, система міжнародного права.
59. Предмет та джерела міжнародного права.

60. Поняття, види суб'єктів міжнародного права.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились неухильно дотримуватись принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Конституція України: чинне законодавство станом на 01 березня 2019 р.: Офіц. текст. Київ: Алерта. 2019. 142 с.
2. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. Київ: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. 520 с.
3. Федіяк Г.С., Федіяк Л.С. Міжнародне приватне право: Підручник. 4-те вид., переробл. і доповн. Київ: Атіка, 2009. 500 с.
4. Лебідь В.І, Можаровська Н.О., Нескороджена Л.Л. Господарське право: навчальний посібник. 2-ге видання допов. і перероб. Київ: Алерта, 2014. 416 с.
5. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник, за заг. ред. В.Л. Федоренка. 4-е вид., перероб. і доп. Київ: Видавництво Ліра-К, 2012. 576 с.
6. Бірюков І.А., Заїка Ю.О. Цивільне право України. Київ:Алерта, 2014. 510 с.
7. Пилипенко Н.Д., Буряк В.Я., Козак З.Я. Трудове право України : акад. курс. : підручник. 5-те вид. переробл. і допов. Київ: Ін Юре, 2014. 552 с.
8. Ясинка М.М. Цивільний процес України: Підручник. Київ: Алерта, 2014. 744 с.
9. Баулін Ю.В., Борисов В.І, Тютюгин В.І. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / за ред.. Сташиса В.В., Тація В.Я. 4 вид. перероб. та допов. Харків: Право, 2010. 456

Допоміжна:

1. Луць Л.А. Загальна теорія держави та права: навчально-методичний посібник. Київ: Атіка, 2007. 412 с.

2. Ортинський В.Л. Основи права України. 2-ге видання, доп. і перероб. Львів: Оріяна-Нова, 2005. 368 с.
3. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави. Навч. посіб. Вид. 9-е, зі змінами. Львів: Край, 2007. 192 с.
4. Чушенко В.І., Заяць І.Я. Конституційне право України: Підручник. Київ: Видавничий Дім "Ін Юре" 2007. 488 с.
5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. За ред. В.М. Коссака. Київ: Істина, 2008. 992 с.
6. Шевченко Я.М. Цивільне право України: Академічний курс: Підручник: у 2 т. Вид. 2-ге, доп. І перероб. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре». 2006. Т. 2. Особлива частина. 520 с.
7. Борисова В.І., Баранова Л.М., Бегова Т.І. Цивільне право: підручник: у 2 т. за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Харків: Право. 2011. Т. 2. 816 с.
8. Баранова Л.М., Борисова В.І., Жилінкова І.В. Сімейне право України: Підручник. За заг. ред. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 264 с.
9. Шульга М.В. Анісімова Г.В., Багай Н.О., Гетьман А.П. Земельне право України: Підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 368 с.
10. Мірошніченко А.М. Земельне право України: Підручник. 2-ге видання, допов. і перероб. Київ: Алерга; ЦУП, 2011. 678 с.
11. Пилипенко П.Д., Буряк В.Я., Козак З.Я. Трудове право України: Академічний курс: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. та ін.; За ред. П. Д. Пилипенка. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. 544 с.
12. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09 квітня 1999 р. № 586-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20-21. Ст. 190
13. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 38. Ст. 385.
14. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, 37. Ст. 446
15. Алфьоров С.М., Ващенко С.В., Долгополова М.М., Купін А.П. Адміністративне право. Загальна частина. Навч.посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
16. Остапенко О.І., Кісіль З.Р., Ковалів М.В., Кісіль Р.В. Адміністративне право: Навч. пос. Київ: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 536 с.
17. Авер'янов В.Б. Адміністративне право України. Академічний курс: Підручник: У двох томах: Том 1. Загальна частина. Київ: Видавництво «Юридична думка», 2004. 584 с.

18. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина. Навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. Станом на вересень 2011 р. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 320 с.
19. Баулін Ю.В., Борисов В.І., Тютюгін В.І. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник. За ред. проф. Сташиса В.В., Тація В.Я. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2010. 472 с.
20. Про відпустку: Закон України від 15.11.1996 року № 504/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 2. Ст. 4.
21. Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року. Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17.07.1997 року № 475/97-ВР. *Відомості Верховної Ради*. 1997. № 40. Ст.263.
22. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 року № 108/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 17. Ст. 121.
23. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 року № 2235-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 3. Ст. 65.
24. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 року № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 9. Ст. 58.
25. Про колективні договори та угоди: Закон України від 01.07.1993 року № 3356-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 36. Ст. 361
26. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 року № 161-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46-47. Ст. 280.
27. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 року № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2012. № 9. Ст.62.
28. Про виконавське провадження: Закон України від 02.06.2016 року № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 24. Ст.207.
29. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 року № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 53. Ст. 793.
30. Про судоустрій та статус суддів : Закон України від 02.06.2016 року № 1402–VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.
31. Земельний Кодекс України від 25.10.2001 року № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 3-4. Ст. 27.
32. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
33. Сімейний Кодекс України від 10.01.2002 року № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21-22. Ст. 135.
34. Цивільний Кодекс України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
35. Буроменський М.В. Міжнародне право: Навч. Посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 336с.
36. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 234 с.

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/ed20030116> (дата звернення:10.01.2020 року)
2. Офіційний сайт Верховної Ради України: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws;>
3. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
4. Кодекс України про адміністративну правопорушення від 07.12.1984 року № 80731-X URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення:10.01.2020 року)
5. Кодекс законів про працю України від 23.07.1996 року № 322-08 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення:10.01.2020 року)
6. Консульський статут України від 02.04.1994 року № 127/94 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/94> (дата звернення:10.01.2020 року)
7. Цивільно-процесульний кодекс України від 18.03.2004 року № 1618-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення:10.01.2020 року)
8. Загальна декларація прав людини від 10.12.1994 року № 995_015 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення:10.01.2020 року)